

B I S U R R E T !

SOTENÄS BIODLAREFÖRENING VÅREN 2011

Bankgiro 5711-9885

**Varannan torsdag, jämna veckor, träffas vi kl 17.30 i
Tossene Bygdegård**

Bland annat i detta nummer:

Vad händer under året

Från styrelsen

Biodlarträff

En resa

Kåseriet

Biresa 2011

Kurts Täppa

Information om GMO

Funktionärer 2011

Våra sponsorer
önskar god fortsättning
på 2011

BRASTAD BAGERI

På gång under 2011

20 januari	Nybörjarkurs i biodling startar
5 februari	Årsmöte Göteborgs och Bohusläns Biodlardistrikt, Plats: Uddvalla, Södertull
10 mars	Temadag i Tossene Hembygdsgård
9 april	Förbundsårsmöte i Norrköping
5 maj	Vårsmöte med rapporter om läget i våra bikupor
21maj	Biresa till Krokstrand
Juni	Drottningodlingskurs
2 Juli	Biodlardag på Kornö
11 augusti	Grillafton på Bohus-Malmön
november	Vaxinlämning
17 nov	Sotenäs biodlarförening, årsmöte
15 dec	Julavslutning med glögg, pepparkakor och honungsbedömning

Handla lokalt

Mattias och Annika Widlund

hälsar alla gamla och nya kunder välkomna till

Brastad Bageri
-Hembageri & konditori -

Allt inom konditori • Stenugnsbakat bröd

Bagarvägen 8 Mån-Tors 9-13, 14-18
454 31 Brastad Fre 9-18
Tel. 0523-400 22 Lör 8-13

Tänkvärt från styrelsen

Ännu en vinter med iskalla vindar och en natur klädd i tjockaste snöpälsen har förklingat.

Hur det gått för våra bin är lite tidigt att säga då faran på intet sätt är över när vårsolen bjuder på allt varmare dagar.

En sak som löpt genom vintern som en vit tråd är diskussionen om den dödlighet som drabbar våra bisamhällen. För vissa av oss har det blivit kännbara förluster med ibland hela bigårdar tömda för bin.

Den debatt som förs i media skyller på än det ena, än på det andra. Sannolikt beror det på en kombination av faktorer där biodlaren kanske är en av dem.

Varroan får allt som oftast skulden när något går snett och visst är det så att får den härja ostört går det drabbade samhället under. Detta beroende på samhällets oförmåga att stå emot latent sjukdomar.

Säkerligen finns det också andra faktorer som leder fram till ett nedsatt immunförsvar.

Med fog kan man befara att biets immunförsvar i form av ett stort antal godartade bakterier i honungsblåsan, är känsligt för yttre påverkan i miljön. Giftspridning i odlingslandskapet är en faktor, en annan är utarmningen av växternas mångfald i monokulturer med allt mindre utrymme för kantzoner.

En annan orsak kan troligtvis hittas i biets eget arv. När man bedriver biavel fokuseras på ett antal egenskaper som biodlaren föredrar, men kanske missar man de egenskaper som biet behöver för att bli motståndskraftigt och livsdugligt på lång sikt. Egenskaper som biet utvecklat under de ca 50 miljoner år som det funnits.

Då drönarna inte har någon far får de bara 16 kromosomer från modern. Dessa kommer slumpvis från drottningens 32 kromosomer. Detta innebär att kombinationen av arvsalternativ har minskat betydligt. I stället kompenserar bina denna begränsning med den multipla parningen där ett genomsnitt av 16 parningar har konstaterats. Detta ökar radikalt den genetiska bredden i ett samhälle. För att ytterligare undvika parning med drönare från den egna bigården söker sig drottningen till mer avlägsna parningsplatser, där drönare i stort antal samlas. Det har vid studier visat sig att drönarna vanligtvis kommer från bigårdar 5 till 7 km från drottningens bigård och i undantagsfall upp till 14 km.

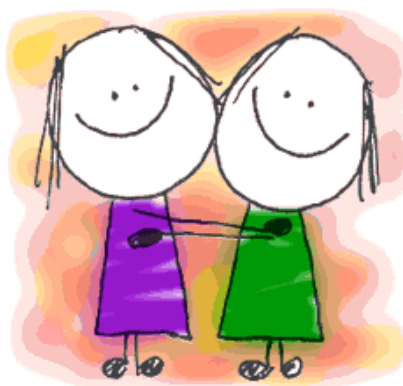
Denna företeelse är tydligen en synnerligen stark drift, varvid den torde ha stor betydelse för att säkerställa den genetiska mångfalden och därmed stärka biets förmåga att stå emot sjukdomar.

Det finns all anledning att misstänka att våra bin inte är så robusta som de skulle varit utan människans inblandning.

Ännu en snörik vinter 2010 – 2011

When life gives you
a hundred reasons to cry
show life
a thousand reasons
to smile

LÄNGE LEVE JÄMSTÄLLDHETEN

Frun var trött på att göra allt hushållsarbete där hemma, så hon och mannen kom överens om att laga middagen varannan dag. Dagen efter var det mannens tur och då frun kommer hem så finner hon mannen spritt språngande naken i köket, med ett glas vatten i handen. Han säger: I kväll står det kärlek och källvatten på menyn. Och så blev det!

Dagen efter kommer mannen hem, han luktar förväntansfullt och ropar ivrigt: Vad ska vi äta idag, min skatt?

Varpå frun kommer fram, naken, dåligt sminkad och med riktigt risigt hår och säger: Rester från igår!

Träff med nya och gamla biodlare.

Torsdagen den 10 mars hade Sotenäs biodlare inbjudit till en träff i Tossene Bygdegård.

Inbjudna var de som under de senaste åren gått biodlarkurs för Ingemar Emanuelson. Ett 25-tal personer mötte upp och berättade gärna om sina biodlaräventyr.

Som alltid när biodlare träffas blir det mycket diskussioner då alla har olika erfarenheter att ventilera. Några kom ihåg från bardomen hur det gick till när bina trummades, en metod att tömma kupan inför skattningen.

Ingemar gav en kortfattad redogörelse för Sotenäs Biodlarförenings historia där också parningsstationen berördes.

Ann-Charlotte berättade i korta ordalag om det hot för binaringen som införandet av genmanipulerade organismer innebär.

Själv nämnde jag lite om biodling i tropikerna och bakgrunden till mördarbina i Syd- och Nordamerika.

Som en trevlig överraskning plockade Jan-Erik Hakeröd och Vendel Aronsson fram sina medhavda musikinstrument och frambringade de mest ljuvliga tongångar.

En varm applåd till dem från oss alla.

Kjell

En resa

I skymningen kom vi äntligen fram till Kataragama efter att ha tillbringat det mesta av dagen med att ha färdats söderut utmed kusten från Negombo.

Redan tidigt i gryningen, innan det börjat ljusna, hade minibussen lastats med familjen och tjänstefolket. På busstaket fanns, väl surrat, bland annat en rissäck, lite ved samt en stor gryta.

Några välbehövliga bensträckare utmed vägen hade blivit välkomna avbrott under resans gång, ett av dem var vid det stora buddisttemplet i Matara. Väggarna i templet var fyllda med bilder ur Mahavamsa, en buddistisk krönika. Som ur en jättelik bilderbok kunde man följa alla viktiga händelser från det Siddharta Gautama blev en upplyst för mer än tvåtusen år sedan och vidare framåt i historien.

Buddisttemplet i Matara.

Ett annat stopp gjordes vid portugisernas gamla fort i Galle. Kanonerna hade sedan länge tystnat i fortet och krutröken skingrats för vinden. I stället möttes vi av en väldoft från en hel armé av tempelträd med miljontals väldoftande blomsnurror.

Frangipani, tempelträd.

Fortet i Galle.

Mitt resällskap.

Dondra Head, Sri lankas sydligaste udde, bjöd på en spektakulär vy ut över Indiska Oceanen. Hade jorden varit platt skulle vi möjligen kunnat skymta Antarktis isvidder.

Pilgrims Rest var trots lågsäsong nästan fullbelagt, endast sovplatser i stora sovsalar eller ute i det fria återstod. Shubas, min gode vän, och hans familj tyckte antagligen att det var lite väl påvert för en hedersgäst. I stället blev jag förhandlingslöst forslad till ett litet hotell i utkant av staden medan resten av sällskapet tog in på Pilgrims Rest.

Jag duschade, klädde om mig och sökte sedan upp de andra. De var i full färd med att göra i ordning brickor med frukt och blommor. Det skulle senare visa sig att brickorna skulle användas i de religiösa ceremonierna i det närbelägna templet.

När fruktbrickorna var klara lämnades jag ensam en stund medan resten av gänget begav sig till Menik Ganga, den närbelägna floden, för ett rituellt bad.

Badet var snart överstökad och finkläderna ersatte de dammiga reskläderna varvid vi begav oss till Kataragama Deviyo, tempelområdet någon kilometer bort.

Var och en bar på en fruktbricka. Bland frukterna hade stuckits långa rökelsepinnar som långsamt pyrde ut rök. Vägen till templet gick längs den bazarkantade huvudgatan via en bro över Menik Ganga och in i ett stort parkområde. Här och var efter vägen genom parken satt tiggare med utsträckta händer.

Nu blev jag på det klara över varför man under hela resan släpat på en stor burk full med småmynt. Under hela året hade man fyllt burken med de småmynt man kunnat undvara, för att sedan dela ut till tiggarna här i Kataragama. Även jag försågs med småmynt från burken för att dela ut allmosor till fattiga efter vägen.

Så småningom kom vi fram till det egentliga tempelområdet och det blev dags att ta av sig skorna. Ingen får gå in i ett buddistiskt tempel utan att ta av sig skorna då man anser att de är förorenade av världslig smuts.

Med fruktbrickorna ställde vi oss i en lång kö fram till altaret. Bland frukten stacks några sedlar för att öka på värdet av offergåvorna.

Väl framme vid altaret sorterades frukten och sedlarna av ett par präster. Under tiden bugade vi med hoplagda handflator mot den väldiga Buddha-statyn. Jag fick tillbaka brickan på vilken man lämnat kvar en del av frukten, tydligen skulle jag ha den själv. Slutligen fick jag en röd och en vit kritprick i pannan.

Därefter förflyttade vi oss till en annan del av templet där det stod en stor järnställning med skålar fyllda med kokosolja. Var och en skulle tända en skål varefter våra huvuden beströks med kokosolja.

I små färgglada tygstycken knöts mynt in och hängdes sedan upp på en uppspänd lina.

Alla dessa ceremonier genomfördes till suggestiva rytmer frammanade från ett antal trummor.

När vi alla klarat av tempelceremonierna var det dags att lägga ner lite blommor framför dagoban i närheten.

En dagoba är en byggnadskonstruktion, oftast massiv, fylld av symbolik med anspelningar till Buddha. Byggnadstypen kallas ibland för stupa eller pagod men skiljer sig något i utseende från land till land.

Väl tillbaka till Pilgrims Rest lastades veden, den stora grytan och rissäcken av från busstaket. Snart sprakade elden under grytan och det dröjde inte länge förrän en utsökt middag kunde avnjutas bestående av rice and curry. I det här fallet är curry inte en krydda utan en hel armada med olika rätter baserade på grönsaker, kött eller fisk med det gemensamma att de alla är mycket starkt kryddade.

Dagen därpå lyckades vi hyra två rum på Pilgrims Rest och jag kunde återförening mig med resten av sällskapet. Men två rum skulle inte räcka åt oss alla men det löstes på så sätt att jag fick ensam disponera det ena rummet medan kvinnorna trängde sig samman i det andra rummet. Männerna fick hålla till godo med verandas hårda betonggolv utanför våra rum.

Med fog kan man säga att möblemanget i rummen var mycket spartanskt, i mitt rum bestod det av en naken glödlampa i taket samt en väggfast hylla av trä utefter den ena långsidan.

Mitt rum på Pilgrims Rest.

Två tusen trappsteg.

Under dagen hade man planerat att besöka Wadahiti Kanda, ett litet tempel uppe på en bergstopp. På mitt förslag beslöt man att starta under morgontimmarna för att slippa den värsta hettan fram på dagen. Efter två tusen trappsteg genom ogenomtränglig djungel fick vi så småningom lön för all möda och svett. En vidsträckt utsikt bredde ut sig under våra fötter och utan svårighet kunde man hitta templet vi besökt kvällen innan. Det lilla templet som balanserade på toppen bestod av de obligatoriska delarna, en tempellokal, dagoban samt det heliga bodhi-trädet. Enligt legenden fick Sidharta Gautama sin upplysning under ett fikus-träd, *Ficus religiosa*, och blev därmed den första buddan.

Att söka insikt genom meditation.

En av munkarna satt i lotusställning helt orörlig medan en annan tog sig tid att prata med mig. Jag frågade honom om livet som munk på en bergstopp och det var nog ganska behagligt med fokus på det andliga. Han berättade att allt som behövdes bars upp för de tvåtusen trappstegen. Innan det blir dags för dagens gudstjänst hinner munken att bjuda mig på en läsk, som av någon burits de tvåtusen trappstegen upp till templet.

Munken börjar ringa i ett batteri små kyrkklockor och snart samlas folk i den enkla tempellokalen som egentligen endast består av ett solskydd. Nu inträffar det sällsamma att munken förefaller att falla i trance. Helt slutet i sig själv håller han ett högt tempo på klockorna och nu förstärks det sällsamma när en kvinna börjar röra sig rytmiskt efter klockorna. De verkar vara helt omedvetna av omgivningen, fullt upptagna med att följa klockornas rytm. Förtrollningen bryts först när munken låter klockorna sakta in för att till sist tystna, kvinnan och munken är snart som vanligt igen.

I trance, munken till höger.

Munken som utförde ceremonierna.

Två järnräcken bildar en gång fram till altaret och den lilla buddastatyn. Besökarna samlas på utsidan av järnräckena och i den fria gången emellan började en annan munk utföra en del ceremonier. Mina kamrater föste fram mig till en ledig plats vid räcket och det fanns inget annat att göra än att som ende europé delta i ritualerna. Först gick munken runt längs räcket med rökelse, därefter delade han ut en handfull kokt ris. När det blev min tur hajade han till vid min vita handflata, våra ögon möttes ett kort men magiskt ögonblick, ett leende och jag fick min risportion. Efter rundan med risskålen var det dags att ge de närvarande en kritprick i pannan, så även jag.

Efter en stunds vila började vi vandringen ner för den långa trappan. Jag var rejält tagen av klättrandet och hettan som nu vid middagstid var ganska besvärande.

Efter lunch packade vi in oss i minibussen och begav oss en bit norr ut till en liten by intill floden Menik Ganga. Målet för utflykten var ett litet tempelområde på flodstranden. En smal och dammig väg kantat med mängder av bodar och stånd ledde fram till tempelområdet.

Vi vandrade runt tempelområdet en stund, tittade på de olika byggnaderna och närmade oss en byggnad med tomma dörr- och fönsteröppningar.

Inifrån det lilla huset hördes en mansröst läsa högt, ljudligt och entonigt. När vi tittade in såg vi en munk som läste ur en bok medan två kvinnor stod mitt på kolvet framför honom. Kvinnorna tycktes inte vara medvetna om att vi hade kommit utan stod och skakade och dansade. Medan vi betraktade det sällsamma skådespelet laddade den ena kvinnan och fyrade av en kraftfull och välriktad spark rakt i baken på kvinnan framför. Kvinnan som fick sparken reagerade över huvud taget inte utan fortsatte sin dans. Vi stod häpna och mållösa när det osannolika händer igen, en ny kraftfull spark träffar mitt i prick med fortsatt utebliven reaktion från den sparkade damen.

Munken verkade inte heller märka vare sig damernas förehavande eller att vi förundrat betraktade skådespelet.

Han saktar så småningom in på sitt ordflöde för att till sist sluta helt. Kvinnorna slutar att skaka och dansa, lämnar så lokalen utan ett ord och försvinner åt var sitt håll. Förtrollningen var bruten, också vi lämnade området.

Efter ytterligare någon dags rundtur i Kataragama vände vi hemåt igen med flera minnesvärda stopp längs vägen. Denna gång följde vi inte kusten utan vek av inåt landet. Ett av stoppen gjordes intill en större bäck med lugnt bakvatten mellan forsarna. I stort sett hela gänget hoppade i för ett svalkande dopp, vissa med kläder och allt.

Ett svalkande bad i en bäck.

Det finns ett uttryck som har sitt ursprung från Sri Lanka, eller rättare sagt från en gammal persisk saga, De Tre Prinsarna från Serendip. Serendip är det persiska namnet på Sri Lanka.

Med utgångspunkt från händelserna i sagan har man namngett en egenskap som man kallar serendipity, förmågan att oväntat uppleva något positivt och trevligt.

Det gick fortfarande att göra på Sri Lanka.

Kjell

Var det bättre förr?

A.Karlsons bryggeri låg på Drottninggatan 47 i Lysekil. Det rönte samma öde som så många andra småbryggerier, det köptes upp och lades ner på 60-talet.

Säkerligen är det många med mig som får något drömskt i blicken om jag nämner Karlsons sockerdricka. Frågan är om den inte var den godaste som någonsin tillverkats, i varje fall som jag minns den. Dagens höjdpunkt i sommarvärmen kom när man fick lov att springa till källaren och hämta ett par källarkalla buteljer och ta med ut till bonnen lagom till 11-kaffet. Han parkerade snart märren på lagom avstånd från närmsta hässja och vi slog oss ner i skuggan bakom.

Nu finns varken Karlsons sockerdricka eller hässjor och märren ser annorlunda ut. Hölass finns sedan länge bara på vykort och i gamla filmer med Bertil Bo.

Jag hittade ingen etikett med Karlsons sockerdricka, en pilsner får duga för att minnas tillbaka.

Kjell

Årets Biresa

Årets upplaga av Uddevalla – Sotenäs gemensamma biresa är under full planering.

Så långt är i skrivande stund klart att den håller sig inom vårt eget distrikt, närmare bestämt i norra Bohuslän.

Huvudmålet för resan blir ett besök hos Åsa Wiklund och Mats Larsson i Krokstrand, vilka är relativt nya biodlare men som satsar på att bli storbiodlare.

Ett besök på Tjärnö Havsforskningslaboratorium skall vi ha hunnit med dessförinnan liksom en lunch.

I övrigt följer vi upp ett antal uppslag för att kunna göra nedslag i den Bohuslänska historien, både i forntid och i den mer moderna historien. Bohuslän har på många sätt präglats av historiska skeden genom otaliga århundraden, alltsedan isen drog sig tillbaka för bortemot 12 000 år sedan.

De första historiska dokumenten får väl hållristningarna anses vara. I Bohuslän finns också en enorm koncentration av hållristningar och nya upptäcks ständigt. De flesta är gjorda under bronsåldern 1880 till 550 före vår tideräkning men det finns också exempel på ristningar gjorda under stenåldern för bortemot 7 000 år sedan.

En senare företeelse att hugga i berg är vår stenindustri, i dag dock endast fragment av vad den en gång var. Vid Rixö stenbrott fanns det på 1920-talet 1 000 man sysselsatta med att mala ner den bohuslänska graniten till knott, kantsten och byggnadssten.

Bohusläns läge som ett gränsland har i historien präglats av ständigt återkommande orostider. Kvistrum fick här en strategisk betydelse ända fram till 2:a världskriget. Gyldenlöwefejden 1675 och slaget vid Kvistrum 1788 är ett par av de mer närgångna skärmytslingarna som utspann sig i området.

Gullmarsbasen är väl det mest påtagliga som finns kvar i dag av det sentida försvarssystemet.

Sillperioderna betydde oerhört mycket för kustfolket när silla geck te, men blev katastrof för många när de upphörde lika hastigt som de börjat.

Om nu smålänningar har epitetet att vara snåla så kan nog sägas att bohuslänningen är av segare virke. Det gällde att hitta så många sätt att föda sig på som möjligt.

Faktiskt är Krokstrand fortfarande ett exempel på detta. Tre byar med mellan 300 och 400 innevånare lyckas med konststycket att hålla sin bygd levande genom småföretagsamhet. Det är inte många som pendlar ut för att få sin inkomst utan småskalighet och uppfinningsrikedom skapar livskvalitet där hemma.

Jag tror att Åsa och Mats kan berätta mer hur man lyckas med att hålla sin bygd levande, inte bara med bin.

Kjell

Kurts täppa

Citronmeliss

Den som är lycklig nog att ha en trollhassel i sin trädgård har kunnat glädja sig åt blommor sedan i januari. Annars är vårvinterns första blommor julros och vintergäck. När scilla och krokus blommor är det vår och vi får då njuta av binas surr i blommorna. Vid denna tid kommer också små blad av citronmeliss. Meliss kommer av ordet meli som betyder honung. Det förklarar binas förkärlek till denna växt.

Växten är lättodlad och sprider sig gärna. Den blir 30 till 90 cm hög och blommor under sensommaren.

Citronmeliss har odlats som medicinalväxt i tusentals år. Den verkar lugnande och sänker förhöjt blodtryck. Den är även ångestdämpande och har återget livstron till många deprimerade personer.

En walesisk prins drack varje morgon ett glas melissté. Han blev 108 år gammal. Så gamla blir vi kanske inte men att citronmeliss hjälper mot många krämpor vet vi.

Mängden örter behöver inte vara exakt men en regel är: en tesked torkade eller färska blad till varje tekopp, lägg bladen i en kanna och slå kokande vatten över, låt dra under lock i ca 10 minuter innan bladen silas bort. Får bladen ligga för länge i det varma vattnet kan eteriska oljor ångas bort. Drycken kan användas varm eller kall.

Bladen brukar skördas i juni – juli och kan användas både färska och torkade. De passar i många maträtter och som dekoration. Den användes också i bakverk och efterrätter.

Citronmeliss kallas också hjärtansfröjd. I visan Ut i Vår Hage nämns den i varje vers. Texten lyder: *Kom liljor och akvileja, kom rosor och salivia. Kom ljuva krusmynta, kom hjärtans fröjd.*

Som kuriositet kan nämnas att visan är ett dolt recept på fosterfördrivning. Det är underligt att en livgivande ört användes i detta sammanhang.

Men det finns också långt effektivare medel, t.ex. sävenbom. Små kvistar av sävenbom fanns i apotekens drogförråd under beteckningen *Rámuli sabínae*.

En dam som besökte vår trädgård talad om att när hon var barn hörde hon pigorna tala om sävenbom. Det lät som en persons efternamn och hon trodde det var en karl de pratade om, fast snarare var det en karl som försatt någon av dem i olycka.

Ordet salivia får vi hoppas betyder *Salvia officinalis* och inte *Salvia divinorum* som innehåller ett ämne som heter salvinorin. Ett gram av detta ämne räcker för att berusa 7 000 personer.

Citronmeliss är uppiggande. Men det är inte bara som krydda och dryck den är värdefull. Redan detta att kunna gå ut i sin egen trädgård och njuta av dofter och färger samt skörda sina egna produkter förhöjer livskvaliteten.

Kurt Jimmefors

Riskerar Sveriges biodling att dö ut med nuvarande GMO-politik?

Biodlare i Sverige är oroliga över vad som kan hända vid storskalig odling av GMO-grödor. Förutom att man är orolig för de biologiska följderna har man uppmärksammat bristerna i Svensk lagstiftning och det regelverk som EU har sammanställt över användandet av GMO.

Inom EU-parlamentet har man uppmärksammat den bidöd som breder ut sig och har en klart positiv hållning till biodling som helhet.

I Sverige handhas frågor om GMO i huvudsak av Jordbruksverket som efter prövning ger tillstånd för odling av dessa grödor.

Det finns dock ett problem som inte har uppmärksamrats i Sverige, men som de flesta EU-länderna sedan länge har insett och förstått vidden av. Det är förbjudet att marknadsföra och sälja honung med innehåll av GMO. Orsaken till detta är det enkla faktum att pollen inte innefattas av de marknadsgodkännanden som erfordras innan en GMO-produkt får marknadsföras.

I honung finns naturligt 0.2 till 0.7 procent pollen.

Pollen innehåller växtens DNA och torde därmed innehålla de tekniskt modifierade gensekvenser som moderplantan försetts med.

Inom EU:s lagstiftning betraktas pollen som en bioteknisk organism.

I Miljöbalken har dock GMO strukits från listan som definierar bioteknisk organism. En märklig företeelse då rättsfall inom EU pekar på just det faktum att biodlaren handskas med biotekniska organismer, om de skulle påträffas i bikupan.

Som livsmedelsproducent har biodlaren ett långtgående ansvar. Skulle pollen från GMO-grödor påträffas i bikupan är det biodlaren som har ansvaret. Produkter med innehåll av sådant pollen får inte säljas eller ges bort för konsumtion.

Läkare från olika håll i världen hyser farhågor att GMO påverkar människors hälsa negativt. Har de rätt i sina antagande, är det biodlaren ensam som är ansvarig för konsekvenserna. Detta ansvar finns tydligt angivet i Miljöbalken.

Pollen testas inte av European Food Safety Authority, ett EU-organ som hand har livsmedelsfrågor. Inte heller Statens Livsmedelsverk testas för otillåtna pollen.

Honung som kommer från länder med storskaliga odlingar med GMO-grödor har med stor sannolikhet hinnehåll av otillåtet pollen.

Biodlarna menar att Sverige skall följa majoriteten av Europas länder och odla GMO-fritt.

Försvinner biodlingen försvinner också bina som är beroende av människan för att överleva. Detta betyder att den biologiska mångfalden riskerar att gå i graven med nuvarande GMO-politik.

Bin är en viktig faktor för att lösa världssvälten. Binas värde för jordbruket är avsevärt i form av förbättrad frö- och fruktsättning.

Kjell

SVENSKA KAN VARA SVÅRT!

Här är några exempel på skyltningar:

Ingen parkering förbjuden

(Skylt på bensinmack i Uppsala)

Vi utför rost och plåtskador billigt

(Bilverkstad utanför Göteborg)

Jag är sjukdom, kommer morgon

(Hos frisör i Stockholm)

Vid köp av klockarmband - gratis påsättning

(Skylt på loppmarknad i Göteborg)

Jämna pengar underlättar växlingen

(Lapp i cafeterian på Högskolan i Halmstad)

Ät fisk - bli frisk

Affären stängd pga sjukdom

(Skylt på dörren till mindre affär i Gnesta)

Posten hämtas då och då, ibland något senare

(På brevlåda utanför hotellet i Kittelfjäll)

Para er tre och tre i liftkön. Se upp så inga klädesplagg fastnar i liften

(Plakat vid skidliften i Sunne)

Morgondagen inställd pga bristande intresse

(Lapp i Medborgarhusets foajé i Stockholm)

Priserna gäller endast när gatuköket är öppet

(Gatukök i Uppsala)

Tomgångskörning förbjuden högst 1 minut

(Skylt vid lastkaj)

Idag rabatt på underkläder som avdrages i kassan

(Skylt i mindre klädesbutik)

Göteborgs & Bohusläns Biodlardistrikt, GMO-gruppen

Vad är GMO?

Med förkortningen GMO menas Genetiskt Modifierad Organism och är ett samlingsnamn för den teknik där man på konstlad väg förändrar en organisms ursprungliga arvsanlag.

Detta sker på så sätt att man från en organism överför en gen eller gensekvens till en annan organism. Ett annat namn på denna nya organism är transgen.

Avsikten med att modifiera en organism är att tillföra en önskvärd egenskap eller egenskaper som inte skulle vara möjlig med konventionell förädlingsteknik.

Man kan därmed överskrida de artbarriärer som normalt finns i naturen. Till exempel finns det i dag majs som tillförts gener från en jordbakterie, *Bacillus turingiensis*, för att majsen skall bli insektsresistent, d.v.s. att den själv utvecklar ett insektsgift. Man pratar då om en bt-majs som förädlats på detta sätt.

Ett annat sätt att modifiera en växt är att göra den resistent mot ett specifikt ogräsmedel. Så har t.ex. skett med soja som tål att besprutas med Roundup med handelsnamnet Roundup Ready Soya.

Vilka är fördelarna och nackdelarna med GMO?

Fördelarna med modern genteknik är att man snabbare kan utveckla grödor med önskvärda egenskaper. Målsättningen är att få högre avkastning, mindre arbetsintensivt jordbruk samt minskad giftanvändning på en given areal.

Nackdelar kan vara ett omfattande regelverk att följa, beroendeställning till bioteknikföretagen via licensavtal, högre kostnader för utsäde mm. Odlare som önskar att odla enligt Kravs regelverk kan få problem om deras odlingar finns i närheten av fält med GMO-grödor. Negativa sidoeffekter för människor och miljö utreds inte.

Hur berörs miljön vid en introduktion av GMO-grödor?

Utan tvivel kommer genmodifierade grödor att hybridisera med vilda närbesläktade arter via vind- och insektspollinering. Traditionella grödor kommer knappast gå att hålla rena om fält med GMO-grödor finns i närheten.

När resistens utvecklas kommer allt starkare gifter att användas, något som redan konstaterats på olika håll i världen.

Här är vetenskapen ganska överens om att herbicid-tåliga grödor leder till ökad användning av bekämpningsmedel även på kort sikt och detta redan innan resistent ogräs utvecklats.

Dock kan man se en minskning av bekämpningsmedel vid användning av Bt grödor, i alla fall under de första 5 åren, efter ca 10 uppstår resistent insekter och den onda cirkeln är igång även där.

GMO-grödor lämpar sig bäst för stordrift i monokulturer varvid den biologiska mångfalden hämmas.

Hur berörs bin och biodling?

Honungsbiets hälsa är i mångt och mycket avhängigt hur stor den biologiska mångfalden är. Dels biets egen mångfald med gener från så många obesläktade drönare som möjligt, dels mångfalden av dragväxter som förser bisamhället med pollen och nektar i erforderlig omfattning. I monokulturer förekommer bara en sorts pollen och nektar och detta under en begränsad tidsrymd.

Det är heller inte klarlagt hur den förändrade giftnanvändningen påverkar bina och övriga pollen- och nektarsamlade insekter.

Honungsbiet samlar avsevärda mängder pollen, 25 till 30 kilo per samhälle och år, vilket är bisamhällets enda proteinkälla. Vad som händer om en stor del av detta pollen kommer från bt-grödor är inte klarlagt.

De biodlare som tillhandahåller honung och pollenprodukter till försäljning får problem då det blir svårt att avgöra var pollenet kommer ifrån.

Gällande lagstiftning och författningar.

En odling av GMO-grödor omfattas av ett betydande regelverk.

Dels utfärdar EU ett antal direktiv, dels utfärdar de nationella myndigheterna anvisningar över hur odlingarna skall bedrivas.

I Sverige har Jordbruksverket det övergripande ansvaret för tillståndsgivning vid odling av GMO.

Livsmedelsverket har ansvaret för de färdiga livsmedelsprodukterna ute i affärerna.

Enligt Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets tolkning av bestämmelserna får ett livsmedel innehålla GMO från livsmedelsgodkända grödor på upp till 0,9 % utan att krav på märkning uppstår.

När det gäller biodlingsprodukter hävdar man att halter av GMO upp till 0,9 % är tillåtet oavsett härkomst, tillåtna eller icke tillåtna GMO som livsmedel.

Dock har inget pollen från GMO-grödor fått något marknadsgodkännande och är heller inte riskbedömda.

För biodlarens del innebär detta, att produkter med förekomst av pollen med ursprung från GMO-grödor är olagliga att sälja eller ge bort för konsumtion.

Detta avser pollen från samtliga GMO, livsmedelsgodkända, icke livsmedelsgodkända samt från provodlingar.

Inte minst visar den pågående process, som för närvarande väntar på avgörande i EU-domstolen, just på oklarheterna i lagstiftningen.

Den handlar om det faktum att i honung förekommer pollen.

Förhandstipsen pekar mot att nuvarande tolkningar kommer att vinna gehör, det är och förblir olagligt att sälja eller ge bort honung med innehåll av GMO-pollen oavsett halt.

Som producent av ett livsmedel finns ett långtgående producentansvar med krav på spårbarhet åtminstone ett steg bakåt.

Att Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets tolkningar av lagar och förordningar är regelvidriga fritar inte biodlaren som producent av ett livsmedel ansvaret gentemot kund och konsument.

I det här avseendet verkar inte SBR sköta sitt uppdrag och med kraft till myndigheterna föra fram de risker och nackdelar som odling med GMO-grödor innebär för svensk biodling.

Här måste en gång för alla klarläggas de juridiska aspekterna samt ansvarsfördelningen mellan myndigheter, bönder och biodlare.

Mer hänsyn måste också tas till de biologiska aspekterna och klarlägga vilka risker ett bisamhälle utsättes för i samband med odling av GMO, både i ett kort men också i ett längre perspektiv.

GMO som lösningen på världens livsmedelsförsörjning.

Nittonhundratalets industrisamhälle har präglats av tillverkning och konsumtion som om världens resurser vore oändliga.

Med ekonomisk tillväxt har också menats ökad produktion och konsumtion.

Världens befolkning uppgår nu till 7 miljarder och prognosen till 2050 pekar mot 9 miljarder. Dilemmat är hur man kan producera livsmedel i tillräcklig omfattning för att försörja allt folk med livsmedel.

Det är här som GMO-folket för fram sin forskning för att rättfärdiga den hos politiker och vanligt folk.

Man menar att specifikt anpassade grödor skulle kunna ge högre avkastning per given areal. Man försöker då med hjälp av genteknik skapa grödor som är resistenta mot skadegörare och gifter samt mer tork- och salttåliga grödor för att nämna några egenskaper.

Men GMO-förespråkarna glömmer att jordens resurser är ändliga.

Man talar om att vi redan har passerat peak oil, d.v.s. att man inte längre kan öka den dagliga produktionen av råolja.

En av de viktigaste faktorerna för att öka jordbrukets avkastning är tillförsel av konstgödning där fosfor är en av huvudbeståndsdelarna.

Man talar nu att man är på väg mot peak fosfor om man inte redan har passerat den punkten.

Detta betyder att det måste till betydligt radikalare grepp än GMO om vi skall klara livsmedelsförsörjningen.

Inom EU slängs dagligen mat, av en eller annan anledning, i så stor mängd att det skulle räcka för att mätta de svältande i världen tre gånger om. Bara brödet svarar för vad Spanien behöver för att täcka sitt dagsbehov.

GMO i Sverige.

Sveriges officiella syn på GMO är positiv och nytt för 2010 är att man tillåtit kommersiell odling av GMO-potatisen Amflora med ett förändrat stärkelseinnehåll.

Det verkar som om de styrande politikerna ger Jordbruksverket ganska fria händer att agera i frågan. Under mer än tioåren har försöksodlingar genomförts från Skåne till Norrbotten. Majs, raps, sockerbeta, asp, backtrav och grundstam till äpple och päron för att nämna några. Den svenska forskningen på området är långt ifrån oberoende och forskarna har egenintresse i sina resultat. Ofta är bioteknikföretagen inblandade i bakgrunden som delägare i svenska utvecklingsföretag. T.ex. finns BASF med i Amflora- experimentet. Ett experiment som för övrigt gick snett innan man kom i gång på riktigt. Utsädet var kontaminerat med Amadea, en GMO-potatis ej godkänd för odling över huvud taget. Jordbruksverket kunde inget annat göra än att beordra destruktions av hela skörden.

Även inom EU har Sverige gjort sig känt som en förespråkare men har i EU-parlamentet blivit nerröstat flera gånger när viktiga beslut har fattats. Medan andra länder är mer återhållsamma med att introducera GMO försöker Sverige att vara en föregångare.

Det experimenteras också friskt på de svenska universiteterna och det finns fog att anta Sverige har spetskompetens i frågan.

Den allmänna inställningen.

Folk i allmänhet har nog inte klart för sig vad GMO är och vad det står för. City-Gross gick nyligen ut med att deras fläsk skulle komma från grisar uppfödda utan GMO i fodret och därmed blev nog GMO uppmärksammat till viss del.

Men folk med djupare kännedom om GMO gör säkerligen medvetna val vid inköp av sitt livsmedel.

Av Sveriges bönder sägs 80 % vara emot odlingar med GMO.

På senare tid har flera inlägg och reportage sänts i massmedia om GMO och dess konsekvenser världen över.

Våra styrande politiker har inte alltid förmågan att objektivt se på frågan. Dock har flera kommuner utropat sig som GMO-fria zoner medan andra har lagt till i sina upphandlingsreglementen att göra GMO-fria inköp.

Det är vi som konsumenter som har möjligheten att säga nej och välja bort produkter baserade på GMO-teknik. Detta tills alla aspekter på kort och lång sikt har utretts, så att tekniken är att anse ofarlig för människa och miljö.

Det finns ett stort antal argument för och emot men i rimlighetens namn bör försiktighetsprincipen gälla tills vi vet bättre.

Mer information att hämta.

Mer information finns att hämta på Hej Då GMO:s hemsida, lättfattlig men ändå grundlig information om GMO.

Filmen Monsanto's Värld, som sänts i SVT, ger en bild av som försiggår i Latinamerika.

Forskarbloggen kan vara intressant att följa.

Nätet är för övrigt en outsinlig källa att ösa information ur.

Kjell Hermansson
GMO-gruppen
GBG & Bohusläns Biodlardistrikt

Lite information om Åsa Wiklund och Mars Larsson i Krokstrand saxat från deras hemsida.

Vi är ett litet familjeföretag som specialiserat oss på sorthonung, vi har valt att låta naturen sköta smaksättningen - dvs. vi skattar av honungen efter resp. blomningsperiod. På det sättet får vi en utsökt honung med smak av MASKROS, HALLON, TISTEL, KLÖVER, LIND och LJUNG - helt utan tillsatser!

Vi tillverkar även en honung/nötblandning som är ett smaskigt komplement till ostbricken!

Välkommen in o smaka!!

Till salu

Här kan den som har bin eller utrustning till försäljning annonsera. Det finns alltid en efterfrågan på bimaternal, framför allt från nybörjare som därmed lättare och för en rimlig peng kan komma igång med sin biodling.

Slunga och diverse biodlings material till salu.

Välvärdad rostfri CMF-slunga för tre ramar till salu. Passar för flera ramformat.

Även lådor och ramar för lågnormal, samt en del annan utrustning säljes. Finns hos John Hedlund tel. 0523-440 56

SOTENÄS BIODLAREFÖRENING

Styrelsen 2010 - 2011

Ordf	Henrik Martinsson Nasseröd Norrgården henrik@sotenasbioplarna.se	0523 – 530 29 0730 98 74 73 450 70 Hamburgsund nasserod@kajen.se
Kassör	Kjell Hermansson Rörvall 138 kjell@sotenasbioplarna.se	0523 – 401 95 0707 33 49 36 454 91 Brastad mzeekjell@spray.se
Sekr	Ann-Charlotte Berntsson Tveten 5 ann-charlotte@sotenasbioplarna.se	0523 – 541 55 450 71 Fjällbacka
Ledamot	Anders Backman Tveten 5	0523-541 55 450 71 Fjällbacka
Ledamot	Urban Andersson Lärkvägen 3 urban@sotenasbioplarna.se	0523-133 75 453 40 Lysekil
Suppleant	Ragnhild Eneling Fåglekärr Kryddhagen 2	0524-701 10 450 52 Dingle
	Eskil Lekting Banken Askum	0523-520 13 450 46 Hunnebostrand

Övriga funktionärer 2010 – 2011

Revisorer	Bertil Johansson Långevik 21	0523-314 52 456 44 Kungshamn
	Gunnar Andersson Henriksberg 1120	0523-521 75 456 94 Hunnebostrand
Suppleant	Agne Olausson Kyrkby Skummedal 140	0523-66 25 92 0768 35 62 44 453 92 Lysekil

Valb. Ingemar Emanuelsson 0523-520 37 0730 87 00 85
Ödstofts Gård 456 93 Hunnebostrand
ingemar@sotenasbioplarna.se

Lennart Brorsson 0523-478 16
Tuntorp 316 454 92 Brastad

Ombud Styrelsen utser ombuden
Distriktet

Utbildning Ingemar Emanuelsson 0523 – 520 37 0730 97 00 85

Material Karl-Erik Hermansson 0523-340 28
& Håle 30 456 91 Kungshamn
Bigård

Ingemar Emanuelsson 0523-520 37
Lennart Brorsson 0523-478 16

Honungsb. Urban Andersson 0523-133 75
Lennart Brorsson 0523-478 16
Elisabeth Zetterlund 0523-410 27
Ragnhild Eneling 0524-701 10

Hemsida Ingemar Nielsen 0523-660 220
Sörkila 200 453 01 Lysekil

Bitonen Ingemar Almqvist 0523-480 82
Johnny Almqvist 0523-412 46

